Oratio Reuerendiſſimoꝝ ac nobiliſſioꝝ viroꝝ dñoꝝ oratoruꝫ
xp̄ianiſſimi francorum regis ad ſanctiſſimum dominũ noſtruꝫ
d. Innocentium papam viii. in publico conſiſtorio habita. die
xi. februarii anno. m.cccc.lxxxv.

Admirabilis ⁊ precelſe mageſtatis tue beatiſſime pater in
clitꝰ hic reuerẽdiſſimoꝝ dñoꝝ Car. ſenatꝰ. ſolẽnis hic doc
tiſſioꝝ clariſſioꝝqꝫ viroꝝ aſpectꝰ tantũ terrorẽ pauorẽqꝫ effici
ciũt: at qd dicã qd enũtiẽ qdue i pñtiaꝝ fari habeã quo me ver
tã penitꝰ ignoro. terret qppe me naturalis ſpũs puſillanimitas
velut in heliſeo ꝓpha ad heliã loquẽte: cui dictum eſt cũ pete
ret ꝙ duplex ſpũs in eo fieret: ꝙ rem grandẽ poſtulaſſet hanc
itaqꝫ ſpũs fortitudinẽ cũ merito lõge inferiore heliſeo ꝓfitear
ego adipiſci ualde ꝑtimeſco. ꝓpterea timor ⁊ tremor venerũt
ſuꝑ me ⁊ cõtexerũt tenebre. Cũ. n. ampliſſimi ſolii tui dignita-
tẽ: q̃ dei ſimꝉ ⁊ hoĩs locũ tenes hoc i loco ſedula mẽte ꝯſpicio
dũ ecõtra igenii mei ibecilitatẽ: ꝑuãqꝫ aut nullã mihi dicẽdi co
piã aĩaduerto: qppe q me theologũ ⁊ nõ oratorẽ fore ꝓfiteor
expaueſco totꝰ tremiſco vñ exordiar ſileo hoc maxĩe tꝑe quo
vbiqꝫ cathões marões cicerões videñ mihi videor. ſed cũ ut ſa
cre teſtantur lr̃e obediẽtia melior victĩa ſit cẽſenda: ſereniſſio ꝑ
fecto atqꝫ xp̄ianiſſio pricipi nr̃o Carolo. viii. francoꝝ regi. s. t.
ꝑcelſo filio duotiſſio iprimis pẽdũ iſtitui ut ſane obeo: nec poſ
ſum refragari: ipe. n. carolꝰ rex frãcoꝝ hũc ſancte ecc̃ie romãe
iohãnẽ cardi. Andegauen̄ tue ſꝑ btĩtudinis obſuãtiſſimũ: hũc
ꝑiter illuſtrẽ atqꝫ excellẽtẽ cõmitẽ. n. dalphinũ variis grãꝝ do
nis ꝟtutibꝰ honoribꝰ ꝑemientiis glĩa ⁊ nobilitate ãpliſſie de
coratũ: atqꝫ ex claro regio ſanguie ortũ: ꝑfecto rex ⁊ princeps
nr̃ xp̄ianiſſimꝰ viribꝰ ãplis erga eandẽ ſedẽ patefacere voluit
illã ſiglarẽ obediẽtiã reuerẽtiã ⁊ duotionẽ: q̃ñqdẽ ꝑ ꝑriũ ꝑ filia
li obediẽtia exponere dignatꝰ ẽ ſanguinẽ. hos eti alios reueren
dos pr̃es ⁊ dños: ⁊ me ipm ad tue s. ꝯſpectũ in pñtiaꝝ miſit le
gatos: ut q̃ ab ipo xp̄ianiſſio frãcoꝝ rge erga dei uitã pſtari cõ
uenit: tibi ſuo noĩe duotiſſie pſtarẽꝰ. qđ munã ut paulꝰ oroſiꝰ
ad beatũ augu. igt. tã hñ q̃ꝫ libẽter poſſimꝰ efficeñ. Noſti hĩſſi
me pr̃ q̃les ſꝑ fuerit frãcoꝝ rges erga eãdẽ ſedẽ aplicaꝫ: q a [illegible]

Inc. 1248

rolo magno vſqꝫ ad hec tp̄a tot p̄clara. tot magnifica. tot lau
dibꝰ digna ſuis i diebꝰ cōpleuerūt· q̄re merito ſr̄ oēs totiꝰ mū
di pricipes regeſ ip̄i ab oībꝰ xp̄ianiſſimi nūcupi meruerūt iter
quos ſanctꝰ ille frācoꝝ rex ludouicꝰ toto terraꝝ orbe celeber-
rimꝰ admirabil'qꝫ īfinitꝭ fulgēs miracl'is: i cathalogio ſcōꝝ cō
nūeratꝰ: laudabile ꝑhibet teſtioniū· nō ē q ignorēt ſerēiſſios xp̄i
āiſſioſqꝫ frācoꝝ r̄ges ⁊ dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ſaluatoꝝ nr̄i fidē: ⁊ me-
moratā ſedē apl'icā tutatos: maxīs illā ſp̄ viribꝰ d̄fendiſſe ꝓte
xiſſe auxiſſe āplificaſſe nēo vnq̄ꝫ ignorat ſerēiſſios xp̄iāiſſioſqꝫ
frācoꝝ r̄ges ꝓ ſcā ſede apl'ica· ꝓ fid xp̄iana. ꝓ re pu ꝯ barbaroſ
turcos ⁊ r̄ligiōis xp̄iane hoſtes ꝑmaxios ſepiꝰ d̄certaſſe: ⁊ non
dū d̄certaſſe imo expugnaſſe viciſſe fudiſſe ⁊ ꝓfugaſſe: ita ut nō
ſolū eccīaꝫ ſcāꝫ ⁊ fidē xp̄ianā ſint tutati: ꝟm etiā oībꝰ ſcē ro· ec·
⁊ fidei xp̄iāe hoſtibꝰ formidabile ſp̄ fuerit ⁊ ſit r̄gū frācie nom̄
clara ſūt hec oībꝰ ⁊ uſqꝫ adeo patēt: ut nec mea nec alteriꝰ cui
uſpiā egeāt teſtio· plei ſūt lr̄aꝝ pliū codices: āpliſſie hiſtorie fa
ma p̄clariſſia p̄ſti apō e.s.t. quā nihil omio latere pōt eo enī
es ingenio ea doctria ⁊ reꝝ oīm mēoria ut i ſacro tui pectoꝝ ſcri
nio itueant' ſingl'a fore r̄cōdita. mihi btiſſie pr̄ crede nō miorē
aio iuenies ſereniſſimū xp̄ianiſſimūqꝫ nr̄m r̄gē frācoꝝ carolū
viii. erga tuā btitudinē erga Innocētiū viii. qꝫ ſui icliti ſereniſſi
miqꝫ ac xp̄iāiſſimi ꝓgēitoreſ extiterūt. p̄ſti cū ip̄e rex viii· teqꝫ
pōtificē etiā viii hoc i loco altiſſio ſedē deiqꝫ locū i terꝝ tenere
cognoſcit. cuiuſqdē ſcā diuiaqꝫ tot celeſti ꝓmotōe ad hāc quā
tenes apicē apl'atꝰ tm̄ gauiſꝰ atqꝫ letatꝰ ē: ut nullꝰ r̄gū ul' pri
cipū xp̄iāoꝝ d̄clararūt hec ſolēneſ ⁊ frequētes ꝑ regnū vniuer
ſum ſuo iuſſu ⁊ mādato facte ꝓceſſiōes d̄clararūt. alia īfinita le
titie ⁊ iocūditatꝭ ſigna: q̄ lōgiſſimū foret enarrare· nec mirū. ītel
lexit iuſtitiā clemētiā māſuetudinē pietatē fidē ſpē caritatē ⁊ r̄
liq̄s morales diuiaſqꝫ ꝟtutes tuas q̄bꝰ uſqꝫ adeo fulges ut te
duce te pōtifice oīa leta oīa felicia ſint ſperāda. habet nāqꝫ rex
ip̄e nr̄ xp̄ianiſſimꝰ carolꝰ hiis excelſis ſancte ro. ec· r̄uerēdiſſis
car· imēſaſ imortaleſ īfiraſqꝫ grās: q diuio ut credit afflati ſpū
te vnū ex tot ſacratiſſimis dn̄is car· dei vicariū ſumū ac maxim
pōtificē elegerūt· exiſtiat a deo imortali factū iſtud tāq̄ꝫ mirabi-

le i oclis nr̄is: hec ē inq̄ʒ dies quā fecit dn̄s exultēꝰ ⁊ letemur i
ea. dn̄s. n. miſericors ď celo ꝓſpexit ſup̱ filios hoīm his diebus
nouiſſimis eccłie ſue piclitāti fluctuātiq̄ʒ nauicl'e petri uoluit ꝓ
uidere. Cū itaq̄ʒ volēte ieſu ſaluatore nr̄o factū videamꝰ ut ad
gubernādā tutādāq̄ʒ eccłiaʒ ſuā ſanctā ꝯſtitutꝰ ſis pr̄ pr̄m ſum-
mꝰq̄ʒ ſacerdos: nēpe grādi ⁊ icredibili letitia ac voluptate affi
cit' rex ipē ut pāceps nr̄ carolus viii ⁊ oēs nr̄i r̄gni principes
imo piiſſimū rōabile te pōtifice ſedēte ſperēt iuueri. dedit .n. te
deꝰ i lucē gētiū ut ſis ſalꝰ eiꝰ uſq̄ʒ ad extremū terre. O tu qd
nr̄a r̄ligio qd fides qd pietas qd caritas qd p̄latoꝝ officiū qd
ppl'i xp̄iani neceſſitas exigat oīa optīe noſti. lr̄is ſacris ſapiētiſ
ſime ⁊ ꝟtutibꝰ ſtuduiſti. talia tibi a pucro fūdamēta firmaſti: q̄
le edificiū i ſenectute excitare volebas: qm̄ q̄ ſeminat homo hec
⁊ metet. ſed qd āplīꝰ tuas diuinas laudes recēſco: nemo ē tam
doctꝰ tā eloquēs tā copioſꝰ q illas nō dixerā recēſere tu ſiqdē
es ille ſimilis filio hoīs q velud angelꝰ dei fulges in ď core ho
noris qppe qcq̄d cordis eſt qcq̄d mētis qcq̄d ꝟtutis hūane ſi
totū adeſſet nō ſufficeret ad tuas enucliandū ꝟtutes: quoniā
oculuſ nō uidit auris nō audiuit ⁊ in cor hoīs nō aſcēdit ſuper
qbus te dn̄s deus dotauerit. felix egreſſus tuꝰ feliciora tua in
ſta. ſancta ⁊ recta opa: ſed feliciſſimꝰ fructꝰ largitatis tue habū
dantiā qua cuncti xp̄ifideles inflāmā tue ⁊ ad ſalutis portū tu
te ꝑducunt'. quid plura ď te ſanctiſſime pr̄ referā: tuā vndiqua
q̄ʒ hoīes admirant' potentiā ſapientiā ⁊ clementiā quibus ful-
ges. queſiuiſti ſapientiaʒ ſponſaʒ aſſumere qua fulgeſ qua pol
les ex omni parte beata pietate ⁊ ſanctimonia inenarrabili de
cora valde. celi enarrant gloriā tuā pleriq̄ʒ ſiquidē laudarunt
potentiā in romāis in grecis ſapientiā in iſrahelitis debiti cul
tus ſanctimoniam: que omnia uelud apis argumētoſa tibi ad
unaſti. ſola ergo repleatur os meū laude ⁊ decantē gloriā tuaʒ
⁊ enarrem mirabilia tua in portis filie ſion. auribꝰ eni nr̄is au-
diuimꝰ ⁊ pr̄es nr̄i annūtiauerūt nobis opus quod operatus ē
in diebꝰ eorum. filii qui naſcentur exurgent ⁊ narrabunt filiis
ſuis ut cognoſcat generatio altera te fore ciuitatē dn̄i quā dn̄s
fundat ⁊ hunc mūdū: nedum eniʒ romanū. ſed ⁊ ſimiliū colla ſu

peraſti. huius autem tue ſanctiſſime ſedis dotes ⁊ excellentiſſi
ma p̄conia verbis extollere non humanũ diiudico: qm̃ omnez
humanã ſupant eloquentiã: quare obmiſis reliquis ad id vnuz
veniamus cuius cauſa hic reuerẽdiſſim⁹ dñs Jo. car. Ande-
gauẽn. Jlluſtris ⁊ nobiliſſimus hic comes ex regali proſapia
ſancti ludouici francorum regis procreatus hi alii reuerendi
p̄res ⁊ domini collegeq₃ mei ⁊ ego cum illis minimus nomĩe
⁊ mandato ꝑlibati xp̄ianiſſimi francoruz regis Caroli viii. ad
tue. s. pedes acceſſim⁹. cõgaudet quippe exultat ⁊ letatur rex
ipſe ⁊ princeps noſter Carolus viii. tua iſta ſancta ⁊ felici aſſũ
ptione te Jnnocentiũ etiam viii. verũ xp̄i vicarium: beati pe-
tri principis apoſtolorum verum ſucceſſorem verum papam
verũ põtificem cõfitetur. tibi vni tibi ſoli in orbe terrarum hu
milem filialem ac deuotiſſimam p̄ſtat obedientiam. tibi laus
tibi honor tibi virtus tibi poteſtas eterna in ſeculorum ſecula
Tibi veluti ſanctiſſimo ieſu xp̄i vicario vniuerſum ei⁹ regnũ
prouincias regiones ducatus comitatus ciuitates caſtra ⁊ qc-
quid mari terraq₃ poſſidet libẽtiſſime ac deuotiſſime offert in
omne decus atq₃ vſum ſancte ro. ec. quemadmodum ſui xp̄ia-
niſſimi genitores francoruz reges hucuſq₃ facere ſoliti ſunt ad
uerſus p̄cipue illos nefandiſſimos turcos nr̃e religiõis hoſtes
permaximos: ad quos debellãdos expugnãdos xp̄ianamq₃
fidem tutandam amplificandamq₃ te quantum poteſt noſtris
exortatur verbis ut barbarorum gens illa que in ſui ferocita-
te confidit dextere tue potentia conteratur: illo cooperante al
tiſſimo domino. qui te ſuum in terris cõſtituit vicarium: ⁊ qui
viuit vincit ⁊ regnat per infinita ſeculorum ſecula amen:.

Reuerendus in xp̄o p̄r domin⁹ petr⁹ Cadrati ep̄s. antiacẽn.
ex vrbe biturica ortus hanc orationem propoſuit. loco anno ⁊
die ſupradictis.

Inc
1248

Dr Hopn